

Pacjenci w badaniach

<https://pacjentwbadaniach.abm.gov.pl/pwb/aktualnosci/aktualne-wydarzenia-i-i/3104,27-kwietnia-3-maja-2025-r-Europejski-Tydzien-Szczepien.html>
26.04.2025, 18:50

27 kwietnia - 3 maja 2025 r. - Europejski Tydzień Szczepień

Historia szczepień sięga XV wieku, kiedy to ludzie w różnych częściach świata szukali sposobów zapobiegania śmiertelnym chorobom poprzez celowe narażanie zdrowych ludzi na ospę prawdziwą (in. czarna ospa). Choroba ta dotarła do Europy w roku 581, a jej śmiertelność u osób nieszczepionych wynosiła nawet 95%! Pierwsze udokumentowane szczepienie przeciwko ospie prawdziwej przeprowadził brytyjski lekarz Edward Jenner w 1796 r. Zauważył on, że osoby, które przechodziły krowiankę (wirusowa choroba zakaźna występująca u bydła – ospa krowia), były odporne na ospę prawdziwą. Jenner pobrał więc materiał z rany po ospie krowiej z dłoni dojarki i zaszczerpił 8-letniego Jamesa Phippsa, który następnie okazał się odporny na ospę prawdziwą.

W Polsce szczepionka przeciwko ospie prawdziwej była dostępna od 1801 r., a obowiązkowa od 1919 r. W 1980 roku natomiast, Światowa Organizacja Zdrowia ogłosiła, że dzięki szczepionce opracowanej przez Jennera ospa prawdziwa została wyeliminowana, a szczepienia nie są już konieczne. Co ciekawe, słowo “vaccine” (z ang. szczepionka) pochodzi od łacińskiego słowa *vacca*, które w dosłownym tłumaczeniu oznacza krowę.

Europejski Tydzień Szczepień, corocznie obchodzony w ostatnim tygodniu kwietnia, to globalna inicjatywa, która ma na celu podkreślenie znaczenia szczepień.

Szczepionki należą do najściślej kontrolowanych [produktów leczniczych](#) dostępnych na rynku. W przeciwieństwie do innych produktów, szczegółowe badania jakościowe przechodzi każda seria szczepionek. Proces ten odbywa się nie tylko na poziomie producenta, ale również w niezależnych laboratoriach badawczych. W Polsce za tę kontrolę odpowiada Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego (PZH), a konkretnie Zakład Badania Surowic i Szczepionek. Jest on oficjalnym laboratorium kontroli produktów leczniczych (ang. Official Medicines Control Laboratory – OMCL) i stanowi część europejskiej sieci OMCL (ang. European Network of Official Medicines Control Laboratories – GEON), której działalność nadzoruje Europejski Dyrektoriat ds. Jakości Leków (ang. European Directorate for the Quality of Medicines & HealthCare – EDQM).

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (ang. World Health Organization – WHO) od 1974 roku, a więc od momentu uruchomienia Rozszerzonego Programu Szczepień (ang. Expanded Programme on Immunization – EPI), szczepienia zapobiegły co najmniej 154. milionom zgonów na całym świecie. Oznacza to, że przez ostatnie 50 lat, co minutę ratowały one życie sześciu osób. Zdecydowaną większość uratowanych istnień (ok. 101 milionów) – stanowiły niemowlęta.

Pomimo ogromnego postępu medycyny, który dzięki badaniom klinicznym wpłynął nie tylko na skuteczność, ale również na bezpieczeństwo produktów leczniczych, nadal spotykamy się z nieprawdziwymi informacjami dotyczącymi szczepień. Dezinformacja, która wywołuje strach i rodzi

niepewność, co do ich zasadności. Należy jednak pamiętać, że w przypadku pojawienia się wątpliwości o pomoc warto zwrócić się do osób posiadających wiedzę na temat szczepień – lekarza, pielęgniarki. Można również skorzystać z powstałego z inicjatywy Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH – Państwowego Instytutu Badawczego we współpracy z Polskim Towarzystwem Wakcynologii, Portalu Szczepienia.info, który jest współtworzony przez ekspertów o uznanym autorytecie w środowisku medycznym:

<https://szczepienia.pzh.gov.pl/wszystko-o-szczepieniach/>

Bibliografia:

- Wikipedia, Ospa prawdziwa
https://pl.wikipedia.org/wiki/Ospa_prawdziwa (dostęp 17.04.2025 r.)
- Wikipedia, Krowianka
<https://pl.wikipedia.org/wiki/Krowianka> (dostęp 17.04.2025 r.)
- Wikipedia, Edward Jenner
https://en.wikipedia.org/wiki/Edward_Jenner (dostęp 17.04.2025 r.)
- AdventHealth Gordon, The History Behind Vaccines
<https://www.adventhealth.com/hospital/adventhealth-gordon/blog/history-behind-vaccines>
(dostęp 17.04.2025 r.)
- Zaszczep się wiedzą.pl, Szczepionkowe ABC
<https://zaszczepsiewiedza.pl/aktualnosci/szczepionkowe-abc,301> (dostęp 17.04.2025 r.)
- World Health Organization (WHO), Vaccines and immunization
https://www.who.int/health-topics/vaccines-and-immunization#tab=tab_1 (dostęp 17.04.2025 r.)
- United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF), Immunization
<https://data.unicef.org/topic/child-health/immunization/> (dostęp 17.04.2025 r.)

Autorka: Urszula Imiełowska

Informacje zawarte w artykule mają charakter ogólny i są zgodne z przepisami oraz wiedzą obowiązującymi w momencie publikacji. W związku z możliwością zmiany przepisów prawnych, należy upewnić się, że nie zostały wprowadzone nowe regulacje, które mogą wpłynąć na przedstawione informacje.